

บทที่ ๘

สรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดผังรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุ
กรมการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๕ นี้เป็นการศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัย
สำคัญในการกำหนดแผนผังรายการกระจายเสียงของสถานี อะไรที่เป็นปัญหาและมีแนวทาง
แก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการบริหารสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน
นั้นหน่วยงานคือ กรมการรักษาดินแดนเป็นเพียงเจ้าของความถี่วิทยุกระจายเสียงตามที่กฎหมาย
กำหนด มีรายได้จากการขายเวลาและโฆษณาโดยมีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการ
อำนวยการเป็นผู้กำหนดนโยบาย และพิจารณาการทำสัญญากับบริษัทเอกชน คณะกรรมการ
บริหารทำหน้าที่ดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียงให้เป็นไปตามนโยบาย และตามระเบียบ
กฎหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยได้ขายเวลาทั้งหมดให้กับบริษัทเอกชนรับไปดำเนินการ
ทางด้านการจัดรายการ และขายโฆษณาซึ่งสถานีและหน่วยงานจะมีรายได้ประจำแน่นอนอนตาคตัว
ไม่ต้องกังวลต่อการเสี่ยงที่จะขาดทุน ดังนั้นบริษัทเอกชนที่ได้รับการทำสัญญาซื้อเวลาจึงเข้ามา
มีบทบาทในการกำหนดแผนผังรายการกระจายเสียงทั้งหมด ปัจจัยที่จะมากำหนดผังรายการ
กระจายเสียงที่บริษัทเอกชนจัดทำขึ้นนั้นส่วนใหญ่แล้วก็ได้แก่ปัจจัยทางธุรกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึง
นโยบายหลักและกลุ่มเป้าหมายหลักของสถานีฯ ที่กำหนดไว้ แต่ทำเพื่อผลประโยชน์ทางด้านขาย
เวลาให้ได้มากที่สุด เพื่อนำรายได้จากการขายเวลาดังกล่าวมาจ่ายให้กับสถานีฯ ส่วนหนึ่งและ
อีกส่วนหนึ่งนั้นจ่ายให้แก่ผู้ที่มิบทบาทในการควบคุมกิจการของสถานีฯจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา
ปัจจัยที่ เข้ามามีผลกระทบต่อการจัดผังรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน
กรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 ภาค แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. ปัจจัยคงที่ ได้แก่

1.1 ระบบการส่งกระจายเสียง เป็นลักษณะโดยรวมที่เกี่ยวกับคุณสมบัติทาง

ด้านเทคนิคและชื่อเสียงของสถานีที่มีมานานแล้ว ตลอดจนชื่อเสียงของนักจัดรายการที่ได้จัดรายการมานานได้รับความนิยมนจากผู้ฟัง และได้รับความเชื่อถือจากผู้อุปถัมภ์รายการ

1.2 เวลาที่ออกอากาศ เนื่องจากมีปัจจัยด้านธุรกิจและโฆษณาเข้ามามีอิทธิพลเหนือกว่า จึงทำให้ปัจจัยเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมกับรายการนั้น บริษัทผู้ซื้อเวลาได้มองข้ามไป ไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรเป็นเพียงให้บริษัทของตนเองสามารถขายเวลาได้หมด และได้รายได้มากเท่าที่จะสามารถทำได้เท่านั้น

1.3 กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้จัดรายการจะต้องคำนึงถึงปัจจัยนี้ ภาค เอฟ.เอ็ม. จะมีการกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายที่ชัดเจนมากกว่า ภาค เอ.เอ็ม. เช่นของบริษัท มีพวงชาวด์ (บริษัทผู้ซื้อเวลาภาค เอฟ.เอ็ม. ปี 2535) ได้กำหนดนโยบายในการจัดรายการของคลื่นความถี่ 96 MHz นี้ว่า จะต้องเป็นคลื่นความถี่สำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะดังนั้นรายการที่ผลิตทางความถี่นี้จึงมุ่งไปที่กลุ่มวัยรุ่นเป็นพิเศษเช่น จัดให้มีการตอบปัญหาพร้อมสนุกในรายการโดยมีรางวัลเล็กๆน้อยๆตอบแทนให้ มีการจัดรายการให้แนะนำตัวเองออกอากาศในการสมัครงาน และเพลงที่จัดส่วนใหญ่จะเป็นเพลงป๊อปสมัยนิยมที่วัยรุ่นชื่นชอบจากบริษัทที่ผลิตเทปเพลงต่างๆ ส่วนภาค เอ.เอ็ม. นั้น เนื่องจากมีความแตกต่างด้านคุณสมบัติทางเทคนิคกับระบบ เอฟ.เอ็ม. หลายประการจึงทำให้กลุ่มผู้ฟังมีความหลากหลายมากกว่า

1.4 ผู้จัดรายการ เป็นปัจจัยคงที่ที่สำคัญเช่นกัน เพราะสถานีจะได้รับความนิยมนานน้อยหรือไม่นั้น สัมพันธ์อยู่กับผู้จัดรายการซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจน สำหรับภาค เอฟ.เอ็ม. เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงของสถานีเป็นประจำทุกปีจึงมีการเปลี่ยนแปลงบริษัทผู้ซื้อเวลาเป็นประจำ ทำให้ผู้จัดรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ มีการเปลี่ยนแปลงทุกปี ซึ่งจะแตกต่างจาก ภาค เอ.เอ็ม. กรุงเทพฯ โดย คงเป็นบริษัทฯ เดิม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 มิได้มีการเปลี่ยนแปลง รายการส่วนใหญ่จึงเป็นรายการที่น่าเสนอติดต่อกันมา ผู้จัดรายการบางคนจัดรายการติดต่อกันมานานกว่า 10 ปี ดังนั้น ผู้จัดรายการทางภาค เอ.เอ็ม. กรุงเทพฯ จึงไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก

2. ปัจจัยค่าเนินการ ได้แก่

2.1 นโยบายของสถานี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยการสถานี

และผู้ที่ได้รับผิดชอบในการบริหารสถานในระดับสูงอยู่เป็นประจำ ทำให้นโยบายของสถานียมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและผู้บริหารสถานีย มักจะเห็นความสำคัญของรายได้ประจำที่ค่อนข้างจะแน่นอนสม่ำเสมอ มีอัตราการเสี่ยงต่อการขาดทุนน้อย มากกว่าจะเห็นความสำคัญของคุณภาพรายการ และนอกจากนี้ระบบการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นการส่วนตัวจากบริษัทผู้ซื้อเวลา ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ให้นโยบายของสถานีย เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดผังรายการกระจายเสียงแม้ว่านโยบายของผู้บริหารจะต้องอ้างอิงกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงก็ตาม แต่ก็มักจะได้รับการผ่อนผันในการปฏิบัติเป็นประจำ เช่น กฎหมายกำหนดไว้ว่า การส่งขึ้นส่วนชิงรางวัลนั้นเป็นการพนันประเภท 2 จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ที่สถานียวิทยุตั้งอยู่เสียก่อน จึงจะทำการโฆษณาดังกล่าวได้แต่เมื่อสถานียฯ ได้เสนอไปยังผู้บริหารสถานีย ก็มักจะได้รับการผ่อนผันให้ดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตมาแสดง เป็นต้น

2.2 ผู้บริหารสถานียและระบบอุปถัมภ์ก็เกื้อกูลซึ่งจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างมาก คือทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยการสถานีย ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงบริษัทผู้ซื้อเวลาโดยมีระบบอุปถัมภ์ก็เกื้อกูลเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก หรือพรรคพวกเพื่อนฝูงฝากฝังต่อกันมาจนวันบริษัทที่สามารถเลือกอำนาจผลประโยชน์ตอบแทนนอกระบบให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานียในระดับสูงบางคนได้อย่างสม่ำเสมอ ในรูปของเงินตอบแทนประจำเดือนซึ่งจะมีจำนวนมากกว่าที่จะได้รับจากหน่วย และในรูปของเงินค่ารับรอง บริษัทจะให้ในลักษณะเงิน Pocket money และการให้บริการอย่างเต็มที่ จึงทำให้บริษัทมีอิทธิพลเหนือผู้ปฏิบัติงานในสถานียและไม่ให้ความสนใจต่อการจัดผังรายการที่มีคุณภาพ

2.3 ปัจจัยทางด้านธุรกิจและการโฆษณา เนื่องจากจำนวนสถานียวิทยุกระจายเสียงในกรุงเทพฯปัจจุบันมีจำนวนมาก พร้อมๆกับการขยายตัวของเศรษฐกิจก้าวเข้าสู่สังคมยุคอุตสาหกรรมใหม่ของไทย ทำให้เกิดอุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียงขึ้น มีการแข่งขันในด้านการขายเวลา มีการปรับอัตราราคาขายเวลาอยู่ตลอดเวลา จนปัจจุบันนี้มีราคาสูงกว่าเดิม 4-5 เท่าตัว เนื่องจากมีการแข่งขันกันสูงนี้เอง ทำให้บริษัทเอกชนผู้ซื้อเวลา จำเป็นจะต้องขายเวลาให้ได้มากที่สุดและทำรายได้ให้ได้มากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงว่า รายการที่จะนำมาบรรจุลงในผังรายการกระจายเสียงนั้น จะเหมาะสมกับช่วงเวลาหรือกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายหรือไม่

2.4 กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ในการ

ดำเนินงานของสถานีจำเป็นต้องมีการควบคุม เนื่องจากเป็นสื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพในการโน้มน้าวผู้ฟังสูงแต่จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้จะมีกฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้สถานีได้ปฏิบัติตามก็ตาม แต่ก็จะถูกอิทธิพลด้านธุรกิจเข้ามาบีบ ทำให้สถานีจำเป็นต้องยินยอมผ่อนปรนให้ ยกเว้นกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบมีหนังสือสั่งการให้ระงับการโฆษณา หรือ ระงับรายการที่ฝ่าฝืนระเบียบ สถานีจึงจำเป็นต้องดำเนินการเพราะมีผลกระทบต่อสถานีโดยตรง

2.5 การวิจัยและประเมินผล แม้ว่าการประเมินผลผู้ฟังรายการจะเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงรายการของสถานีก็ตาม แต่เนื่องจากการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ทางด้าน การประเมินผลอย่างมีระบบ และขาดงบประมาณสนับสนุนเนื่องจากผู้บริหารไม่เห็นความจำเป็นดังกล่าว สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ทั้ง 2 ภาค จึงมิได้ดำเนินการประเมินผลการรับฟังอย่างเป็นทางการ คงใช้วิธีการวัดผลจากจดหมายผู้ฟัง โทรศัพทจากผู้ฟังเข้ามาในรายการรวมทั้งการเรียกขึ้นส่วนผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อชิงรางวัลต่าง ๆ ภายในรายการเท่านั้น

แม้ว่าจะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาบีบหนทางต่อการจัดผังรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนทั้ง ๒ ภาค ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น แต่ปัจจัยที่เข้ามาบีบหนทางสำคัญต่อการจัดผังรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาค เอ.เอ็ม และ เอฟ.เอ็ม โดยสรุปแล้วจะเป็นปัจจัยดำเนินการมากกว่าปัจจัยคงที่ ได้แก่

- ปัจจัยผู้บริหารสถานี
- ปัจจัยนโยบายของสถานี
- ปัจจัยด้านธุรกิจและโฆษณา

ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยดำเนินการซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญต่อการจัดผังรายการกระจายเสียงของสถานี ที่มีบริษัทเอกชนที่ซื้อเวลาออกอากาศเป็นผู้จัดทำมาให้ โดยนายสถานีฯ จะเป็นผู้ดำเนินการปรับให้เข้ากับระเบียบของกองทัพบกที่วางไว้ แม้ว่าตามความเป็นจริงแล้ว จะไม่เป็นไปตามสัดส่วนตามที่ระเบียบกำหนดไว้ก็ตาม

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยพบว่า มีปัญหาด้านการบริหารการจัดผังรายการของสถานีวิทยุ กรมการรักษาดินแดนเกิดขึ้น 2 ประการจากปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัญหาเกี่ยวกับระบบการบริหารสถานี และปัญหาที่เกี่ยวกับบุคลากรของสถานี โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดรายการของสถานี

ปัญหาทั้ง 2 ประเด็นนี้ มีแนวทางแก้ไขได้ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาของการบริหารการจัดผังรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ

คือ การที่ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.ทบ.) พ.ศ. 2536 ที่กำหนดไว้ว่า สถานีฯ จะต้องดำเนินการจัดผังรายการกระจายเสียงหลักตามสัดส่วนรายการให้เหมาะสม และสถานีจะต้องดำเนินการเองนั้น มาจากปัญหา 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

- ปัญหาเกี่ยวกับระบบการบริหารสถานีและระบบอุปกรณ์ที่เกื้อกูล ทำให้ระบบธุรกิจเข้ามามีอิทธิพลและบทบาทเป็นอย่างมากต่อการจัดผังรายการกระจายเสียง ทำให้สถานีไม่สามารถดำเนินการจัดทำเองได้

- ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรของสถานี โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดรายการ ยังยึดติดกับระบบสถาบันการศึกษา ผู้บริหารระดับสูงจะให้ผู้ที่จบจากสถาบันการศึกษาทางทหารเท่านั้นที่เข้ามารับผิดชอบฝ่ายจัดรายการ ซึ่งมักจะไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดผังรายการ และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เนื่องจากจะต้องย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยอื่นๆ ในอัตราชั้นยศ และตำแหน่งที่สูงขึ้น

2. การแก้ไขปัญหา

- ด้านการบริหารสถานี ผู้บริหารฯ จำเป็นต้องมีจิตสำนึกที่เข้าใจถึงระบบการ

ดำเนินงานและเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการขอจัดตั้งสถานีวิจัยกระจายเสียงกรมการรักษาดินแดนว่าจัดตั้งขึ้นมาเพื่อใครและเพื่ออะไร โดยตัดปัจจัยทางผลประโยชน์ส่วนตัวให้ลดน้อยลง ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยากมาก การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานี่จะช่วยทำให้ทราบข้อเท็จจริง และควรจะทำให้ความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงานแก่นายสถานี่มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่เป็นเพียงผู้ดูแลสถานี่เท่านั้น

- ผู้บริหารสถานี่ระดับสูงควรมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบที่ตนเองมีอยู่ว่า ในการดำเนินการสถานีวิจัยกรมการรักษาดินแดนนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร โดยไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ที่จะได้รับแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ควรคำนึงถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ในการขอจัดตั้งสถานี่ให้มากขึ้น ควรจะได้ศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารสถานี่ เพื่อให้การบริหารสถานี่ในอนาคตมีคุณภาพยิ่งขึ้น และนำมาปรับปรุงคุณภาพของราชการโดยมีอัตราสัดส่วนประเภทราชการให้เหมาะสม ตามนโยบายของกองทัพบกต่อไป

- ผู้บริหารสถานี่ ควรมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชนให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงว่าสถานีวิจัยนั้นได้จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกต่อสังคม และควรมีการเตรียมฝึกบุคลากรให้คุ้นเคยกับการบริหารสถานีวิจัยไว้ ตั้งแต่ยามปกติเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ในยามสงครามหรือเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ

- การที่ได้ให้เวลาไปให้บริษัทเอกชนใช้เวลาไปทำราชการทั้งหมดโดยไม่มีอำนาจควบคุมนั้น อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งในอนาคตสถานี่ในเครือกองทัพบก ซึ่งรวมถึงสถานีวิจัยกรมการรักษาดินแดนจะถูกยึดความถี่คืนไปทั้งหมดได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาในเรื่องนี้ โดยการให้เจ้าหน้าที่ทหารเข้ามามีบทบาทในการกำหนดการจัดผังราชการ การคัดเลือกราชการที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟังมากขึ้น โดยเฉพาะการบริการด้านข่าวสาร เช่น ข่าวเร่งด่วน การวิเคราะห์ข่าว สารคดีข่าวมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากข่าวสารต่างๆ อย่างเต็มที่ตามความต้องการ มากกว่าจะคำนึงถึงผลประโยชน์และรายได้ที่จะได้รับดังเช่นปัจจุบันนี้

- ปัญหาด้านบุคลากร โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชการนั้น เกิดจากได้ให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดผังราชการกระจายเสียงที่ดีพอ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายจัดราชการ เนื่องจากการที่ยังยึดติดกับสถาบันการศึกษาว่าผู้ที่มารับหน้าที่หัวหน้าฝ่ายจะต้องเป็น

นายทหารฝ่ายอำนวยการ(เสนาธิการ) ระดับชั้นยศ พันเอกขึ้นไป ซึ่งนายทหารบางคนก็ทำงานในฝ่ายจัดราชการยังไม่เคยทราบเลยว่า แผนผังราชการกระจายเสียงนั้นมีรูปร่างหน้าตาเป็นเช่นไร มีขั้นตอนในการจัดทำอย่างไร และมีไว้เพื่ออะไร วิธีการแก้ไขปัญหานี้โดยการบรรจุบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีพื้นฐานด้านการจัดผังราชการมาบ้าง เนื่องจากมีกำลังพลของหน่วยหลายนายที่จบการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์หรือ สื่อสารมวลชน จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ แต่ไม่มีโอกาสเข้ามาทำงานในสถานีวิทยุ เนื่องจากไม่มีเส้นสาย ผู้บริหารจึงควรมองในประเด็นนี้บ้าง เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายจัดราชการ

- ควรเปิดหลักสูตรอบรมบุคลากร ที่จะเข้ามาทำหน้าที่เกี่ยวกับสถานีวิทยุกระจายเสียงเช่น การบริหารสถานี การจัดทำผังราชการ การผลิตราชการและข่าว ให้กับข้าราชการของหน่วย เพื่อที่จะเป็นกำลังพลสำรองสำหรับโยกย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียนกับบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานร่วมกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการค้าเนื้องานของสถานี การบริหารการจัดผังราชการกระจายเสียงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของทางราชการได้อย่างเต็มที่ โดยจะเป็นการเพิ่มความเป็น "มืออาชีพ" มากยิ่งขึ้น และมีทัศนภาพที่กว้างไกลอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม

- ควรจัดให้มีการประเมินผลผู้ฟังเป้าหมายอย่างมีระบบ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนผังราชการของสถานีให้ดียิ่งขึ้น และควรมีการกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดผังราชการกระจายเสียง ของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯซึ่งสามารถสรุปเป็นมุมมองที่น่าสนใจได้อีกคือ

1. การมีสัมพันธภาพระหว่างผู้ที่มีบทบาทในการบริหารสถานีเป็นการส่วนตัวกับบริษัท
2. การให้อำนาจแก่นายสถานีในการจัดทำแผนผังราชการกระจายเสียงที่มี

ความเหมาะสม

3. การบริหารจัดการต่างๆที่เข้ามามีอิทธิพลในการจัดผังรายการกระจายเสียง
ให้เหลือน้อยที่สุด

สามารถจะอธิบายโดยละเอียดดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวระหว่างข้าราชการที่ทำหน้าที่ในการ
บริหารสถานีบางคนที่บริษัทเอกชน

- จากการที่สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนได้เปิดโอกาสให้บริษัทเอกชน
เข้ามาดำเนินการเช่าเวลาจัดรายการและโฆษณา นั้น ทำให้เกิดการเอื้ออำนาจผลประโยชน์
นอกระบบให้แก่ข้าราชการบางคนที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานีวิทยุ โดยผลประโยชน์
ตอบแทนที่จะได้รับนั้นมี 2 ลักษณะ คือ

1. ค่าตอบแทนประจำเดือนที่มีจำนวนเงินมากกว่าที่ได้รับจากหน่วย
2. ค่ารับรอง บริษัทจะจ่ายให้ทุกครั้งเมื่อมีการร้องขอในโอกาส
ต่าง ๆ เช่น เมื่อเดินทางไปตรวจราชการต่างจังหวัด แข่งกีฬา การกุศลต่างๆที่ตนเองต้อง
รับผิดชอบ หรือเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ

- เป็นที่ทราบกันดีว่า หากข้าราชการผู้ใดได้รับการแต่งตั้งให้มารับ
ผิดชอบในการบริหารสถานีวิทยุในระดับสูงนั้น ตำแหน่งนี้จะอำนาจผลประโยชน์ให้อย่างมาก
ก่อให้เกิดความมีสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน

- สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นนี้ ก่อให้เกิดความเกรงใจ และเอื้ออำนาจความ
สะดวกให้แก่บริษัทเอกชน ทำให้บริษัทเอกชนมีอำนาจในการต่อรองเกี่ยวกับการดำเนินงานใน
สถานีวิทยุที่บริษัทเข้าชื่อเวลา เช่น การนำเจ้าหน้าที่บริษัทมาปฏิบัติงานในสถานี เพื่อเป็นการ
รักษาผลประโยชน์ของบริษัทมากขึ้น การรับรายการและโฆษณาโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม
หรือไม่ เพียงให้บริษัทได้ชားเวลา และโฆษณาให้ได้มากที่สุด เพื่อนำรายได้นำมาจ่ายเป็นค่า

ตอบแทนและค่ารับรองดังกล่าว และทุกครั้งที่สัญญาใกล้จะสิ้นสุดลง บริษัทฯจะพยายามวิ่งเต้นทุกวิถีทางโดยทุ่มเงินและสิ่งตอบแทนให้แก่ผู้มีอำนาจเหล่านี้โดยไม่เสียดาย เพื่อให้ได้มาซึ่งการต่อสัญญาในปีต่อไป

2. การให้อำนาจแก่นายสถานีในการกำหนดแผนผังรายการกระจายเสียงที่

เหมาะสม

- ดูเหมือนว่าจะจะเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ในขณะที่ธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน และผลอันสืบเนื่องมาจากการมีสัมพันธภาพระหว่างผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารสถานีกับบริษัทเอกชนเป็นการส่วนตัว ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 2 เพราะปัจจุบันนายสถานีมีหน้าที่เพียงคอยควบคุมกำกับดูแลการส่งกระจายเสียงให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้เท่านั้นหาได้มีสิทธิเข้าไปยุ่งเกี่ยวในการจัดผังรายการกระจายเสียง ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว การจัดผังรายการกระจายเสียงนั้นควรจะเป็นหน้าที่ของฝ่ายจัดรายการของสถานี ร่วมกับนายสถานีจัดทำขึ้น เพราะนายสถานีเป็นผู้ที่ได้มีความใกล้ชิดกับรายการต่างๆ ตลอดจนถึงเคยกับผู้จัดรายการมากกว่าอันจะได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆที่สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดผังรายการกระจายเสียงให้เหมาะสมขึ้น

- นายสถานีและฝ่ายจัดรายการควรจะเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้หรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดผังรายการกระจายเสียง ตลอดจนควรจะเป็นผู้ที่เอาใจใส่และสนใจต่อรายการต่างๆที่ออกอากาศที่สถานีที่ตนเองรับผิดชอบควบคุมดูแลทุกรายการ

- การจัดแผนผังรายการกระจายเสียงที่เหมาะสมนั้น ควรจะคำนึงถึงปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยคงที่ อันได้แก่ ระบบการส่งกระจายเสียงของสถานีฯ ว่าเป็นระบบ เอ.เอ็ม. หรือ ระบบ เอฟ.เอ็ม. คุณภาพของเครื่องส่งว่ามีรัศมีทำการได้ไกลเพียงใด กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายเวลาที่ออกอากาศ ผู้จัดรายการ ภาค เอ.เอ็ม. ตลอดจนบุคลากร

ของสถานี วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการและส่งกระจายเสียง แหล่งที่มาของรายการ คุณภาพของเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงาน

2. ปัจจัยดำเนินการ อันได้แก่ ผู้บริหารสถานี นโยบายของสถานี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของรัฐ (กทช. และกบว.ทบ.) ระบบสังคม การตลาด สถานภาพทางเศรษฐกิจและระบบทางเศรษฐกิจ ผู้จัดการรายการภาค เอฟ.เอ็ม

3. การจำกัดปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดผังรายการกระจายเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางธุรกิจ ปัจจัยผู้บริหารสถานีและระบบอุปถัมภ์เกื้อกูล เป็นปัจจัยดำเนินการสำคัญที่มีผลกระทบต่อการจัดผังรายการกระจายเสียงให้ลดน้อยลงให้มากที่สุด โดยสถานีฯ จะต้องดำเนินการเองโดยเฉพาะการจัดผังรายการกระจายเสียง และการขยายเวลาให้ตรงกับผังรายการตามที่กำหนดไว้

ปัญหาในการศึกษา

ปัญหาที่ทำการศึกษานี้ เป็นสิ่งที่ยากต่อการจะจัดแบ่งและสรุปออกมาว่าคืออะไร อย่างเช่น ปัจจัยดำเนินการ คือ ปัจจัยธุรกิจกับปัจจัยผู้บริหารสถานีและระบบอุปถัมภ์เกื้อกูลนั้นมีส่วนสัมพันธ์กันจนไม่สามารถแยกออกได้ เพราะการเข้ามาของบริษัทเอกชนแต่ละบริษัทนั้นขึ้นอยู่กับการคุ้นเคยกับผู้มีอำนาจในการบริหารสถานี และจากการที่มีพรรคพวกเพื่อนพ้องฝากฝังกันมา หรือมีผู้ที่มีอิทธิพลและมีอำนาจในกองทัพหนุนหลังอยู่ทำให้เกิดระบบความเกรงใจกัน และการได้รับผลประโยชน์เป็นการส่วนตัวของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสถานีนั้น เป็นสิ่งที่ เป็นความลับ ไม่สามารถนำมาเปิดเผยถึงจำนวนตัวเลขที่แน่นอน และชื่อเสียงของทั้งผู้ให้และผู้รับได้ แต่ก็เป็นที่ปรากฏเห็นได้ว่าผู้ที่ได้รับผลประโยชน์นั้นมีจำนวนมากพอสมควร

- การให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการวิจัยนั้น อาศัยจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ที่มีความคุ้นเคย ได้คลุกคลีกับการทำงานในสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมากกว่า 15 ปี จึงเข้าใจได้เป็นอย่างดีว่า ใครเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด

และจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่บริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้อง จะต้องขอให้เจ้าหน้าที่ผู้ยื่น
 พันสภาพจากการเป็นพนักงานของบริษัทเสียก่อน ทั้งนี้เพราะผู้ที่ให้ข้อมูลเกรงว่าจะกระทบต่อ
 ตำแหน่งหน้าที่ของตนในขณะนั้น

- ส่วนบุคคลอื่นๆได้ให้ความร่วมมือในการพูดคุยข้อเท็จจริงเป็นอย่างดี แต่ก็มี
 บางคนที่แสดงความคิดเห็นว่าไม่สามารถที่จะแก้ไขปัจจัยดังกล่าวได้ ครอบคลุมที่ผลประโยชน์ที่ได้รับ
 ยังมีจำนวนที่น่าพึงพอใจ

- การอ้างอิงจากเอกสารต่าง ๆ นั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านชั้นความลับของ
 เอกสารที่กำหนด ทำให้ไม่สามารถเผยแพร่เอกสารที่อยู่ในชั้นความลับ "ลับ" ขึ้นไปนำมาเปิด
 เผยได้ และบางส่วนอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในทางเสื่อมเสีย
 จึงพยายามหลีกเลี่ยงชื่อของบริษัท และชื่อของบุคคลต่างๆเท่าที่จะทำได้แม้ว่าจะทำให้การ
 อภิบาลต้องสั้นเข้ามากขั้นก็ตาม และเอกสารที่นำมาเป็นข้อมูลในการศึกษารึ้นนี้ ส่วนใหญ่
 จะเป็นแผนผังราชการกระจายเสียงซึ่งถือว่าเป็นเอกสารที่อยู่ในชั้น "ปกปิด" ไม่สมควรจะ
 เผยแพร่ แต่ก็ต้องนำมาเผยแพร่เนื่องจากเป็นข้อมูลจริง

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษานี้ เป็นการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยมุมมองด้านการบริหาร
 สถานีและจากการปฏิบัติงานที่ผู้ศึกษาเกี่ยวข้องอยู่ด้วยในฐานะตำแหน่งหน้าที่ เป็นนายสถานีวิทยุ
 กรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม.กรุงเทพฯซึ่งจะได้ข้อมูลแต่เพียงด้านเดียว หากวิเคราะห์
 จากมุมมองอื่น น่าจะได้ข้อมูลที่มีความน่าสนใจอีกหลายแง่มุม เช่น ศึกษาเจาะลึกเข้าไปใน
 ระบบธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้มุมมองที่จะทำการศึกษาน่าสนใจเพิ่มขึ้น

1.1 ในฐานะที่เป็นบริษัทเจ้าของเวลา ย่อมมีข้อจำกัดและเหตุผลอื่นๆของการ
 กระทำซึ่งก่อให้เกิดเหตุผลดังกล่าว ซึ่งหากศึกษาจากจุดๆนี้ก็จะได้พบว่า บริษัทเจ้าของเวลา
 จะต้องปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ท่ามกลางการแข่งขันกันอย่างมากในธุรกิจสื่อวิทยุ

กระจายเสียงและได้เข้าใจถึงปัญหาต่างๆที่บริษัทผู้ซื้อเวลานี้จะต้องเผชิญอยู่

1.2 ในฐานะที่เป็นผู้ฟังวิทยุ (Audience) เมื่อเกิดปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในการจัดผังรายการกระจายเสียงที่เป็นอยู่นั้น ผู้ฟังจะได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฟังรายการต่างๆ ที่ออกอากาศ รายการใดที่ให้ความรู้ รายการใดที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างไร ผู้ฟังต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร เนื่องจากสถานีฯ และบริษัทผู้ซื้อเวลาไม่ได้มีการจัดให้มีการสำรวจผลการรับฟังจากผู้ฟังอย่างเป็นทางการ ตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง การสำรวจความนิยมของผู้ฟังนั้น ได้ข้อมูลมาจากการมีจดหมายเข้ามา การเรียกชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์เพื่อชิงรางวัลหรือแจกรางวัล หรือการโทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อตอบปัญหาหรือแนะนำเพลงซึ่งอาจจะไม่ใช่ข้อมูลที่แน่นอนนัก เพราะเป็นเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น หรืออาจเป็นเพียงกลุ่มผู้ฟังเฉพาะรายการเท่านั้น

2. การศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการที่จะให้สถานีฯ เป็นผู้จัดทำแผนผังรายการกระจายเสียงเองนั้น โดยถูกต้องตามหลักวิชาการนั้น ไม่น่าจะมีความเป็นไปได้มากนัก เพียงใดบริษัทเอกชนผู้ซื้อเวลาจะสามารถเปิดใจรับข้อเสนอความคิดนี้ได้หรือไม่ เพราะธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงนี้เป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้ไม่น้อยและมีการแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา

3. การศึกษาที่ควรจะมีการศึกษาต่อไปคือ การศึกษาผลประโยชน์ในการจัดผังรายการของสถานีฯ ที่จะส่งผลไปยังผู้ฟังมีบ้างหรือไม่ อย่างไร การที่สถานีฯ จะเข้าไปดำเนินการเองทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารองค์การ ตลอดจนการจัดผังรายการกระจายเสียง และการโฆษณา ส่วนในการขายเวลานั้นควรแบ่งขายเวลาออกเป็นช่วง ๆ โดยเปิดโอกาสให้บริษัทเอกชน และนักจัดรายการรายย่อยได้มีโอกาสเข้ามาเสนอผลงาน แนวทางในการจัดทำรายการ มากกว่าจะคำนึงถึงว่าใครจะเป็นผู้ให้ผลประโยชน์ตอบแทนมากกว่า เพราะหากใช้วิธีการดังกล่าวนี้ ผู้จัดรายการรายย่อยที่มีความสามารถในการจัดทำรายการที่มีสาระก็จะไม่มีโอกาสได้จัดทำรายการ เพราะกำลังทุนทรัพย์ย่อมมีน้อยกว่าบริษัทฯ ใหญ่ โดยผู้บริหารระดับสูงควรจะต้องเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความคุ้นเคย กับงานวิทยุกระจายเสียงมาเป็นเวลานานบ้าง และควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักในการขอจัดตั้งสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน